

Prognosrapport 3 - 2024

Socialnämnden

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Politiskt fattade beslut	3
2	Ekonomisk rapport.....	8
3	Åtgärdsplan för budget i balans	12

1 Inledning

Förvaltningen har upprättat en ekonomisk prognos för helåret som är baserad på det ekonomiska utfallet till och med 31 oktober. Nedan följer en redogörelse för det prognostiserade ekonomiska resultatet i nämndens olika verksamhetsområden. Prognos 3 är den sista prognosen som tas fram för 2024. Vid delårsbokslutet visade prognosen för helåret ett underskott på - 7 870 tkr mot budget med underskott inom sånär som alla verksamhetsområden. Prognos 3 visar ett underskott på - 6 400 tkr och förbättringar har skett i flera verksamheter. På särskilt boende har Oxelgården minskat sina personalkostnader och ökat intäkterna. På Lindens boende har de för höga personalkostnaderna bromsat in och från augusti månad har verksamheten ett överskott. Gruppbostad Hasselbacken och Kastanjen beräknas ha något lägre personalkostnader än tidigare prognoser samt gäller en ny lägre kostnad från hösten på en extern boendeplacering. Kostnaden för bostadsanpassning har inte blivit så hög som beräknats vid tidigare prognoser.

1.1 Politiskt fattade beslut

Fattade politiska beslut

Beslut	Status	Kommentar
SON 2018-08-27 §52 Socialnämnden uppdrar åt förvaltningen att ge nämnden en fortlöpande redovisning av vilka familjehemsplaceringar som är aktuella i kommunen, deras längd och alternativa lösningar till dessa.	Pågående	Redovisning sker fortlöpande på nämndsammanträden enligt beslut
SON 2020-11-11 §84 Socialnämnden ger förvaltningen i uppdrag att redovisa pågående placeringar löpande två gånger per år. Första redovisningen ska ske på sista nämnden innan sommaruppehållet. Den andra redovisningen ska ske på den näst sista nämnden inför årsskiftet.	Pågående	Redovisning sker fortlöpande på nämndsammanträden enligt beslut
SON 2021-05-25 §46 Socialnämnden beslutar att kostnaden för placeringar ska rapporteras per månad, på samma sätt som försörjningsstöd.	Pågående	Redovisning sker fortlöpande på nämndsammanträden enligt beslut
SON 2019-05-15 §40 Socialnämnden inför en stående punkt på	Pågående	Redovisning sker fortlöpande på

kommande nämndsammanträden med rapportering av antalet anmälningar till IFO och antal beslut som IFO fattar. Rapportering ska innehålla jämförelsetal från innevarande år och två år tillbaka.		nämndsammanträden enligt beslut SON 2020-11-11 §84
SON 2019-12-18 §126 Socialnämnden ger förvaltningschefen i uppdrag att arbeta vidare med de angivna prioriterade åtgärderna gällande framtida prioriterade områdena knutet till översyn av IFO.	Pågående	
SON 2023-04-26 §31 Socialnämnden beslutar att ge socialförvaltningen i uppdrag att utreda avgiftsbeläggande av ytterligare områden inom socialförvaltningens ansvarsområde	Avslutat	Nämnden fattade beslut om nya avgifter inom ytterligare områden 2024-02-07, §24 samt §25.
SON 2023-12-13 §137 Socialnämnden beslutar att ge socialförvaltningen i uppdrag att genomföra åtgärder för att utveckla och effektivisera Rehabiliteringen	Avslutat	Återrapporterades i §103 på socialnämndens sammanträde 2024-09-03.
SON 2023-04-26 §31 Socialnämnden beslutar att ge socialförvaltningen i uppdrag att ta fram förslag på nya riktlinjer för biståndsbeslut	Avslutat	Nya riktlinjer antogs av socialnämnden 2023-11-08 §111
SON 2023-04-26 §31 Socialnämnden beslutar att ge socialförvaltningen i uppdrag att ta fram en konsekvensanalys gällande brukare och personal.	Pågående	
SON 2023-10-04 §95 Socialnämnden beslutar att uppdraga åt socialförvaltningen att: 1. Ta fram förslag på installationsavgift för	Delvis pågående	Nämnden fattade beslut om nya installationsavgifter för trygghetslarm 2024-10-09, §126. Nämnden fattade beslut om

<p>trygghetslarm, egenavgift för borttappad larmknapp samt larmenhet 2. Ta fram förslag på avgift för demensdagvård och rehab 3. Ta fram förslag på vilka utlån av hjälpmedel som kan avgiftsbeläggas samt förslag på avgift 4. Ta fram riktlinjer för egenavgifter för placerade vuxna i HVB eller familjehem och för andra stöd- och hjälpåtgärder där behandling inte är det huvudsakliga syftet 5. Ta fram riktlinjer för föräldraavgifter för placerade barn- och unga inom SOL och LSS</p>		<p>egenavgifter för vuxna placerade på HVB 2024-02-07, §24.</p>
<p>2023-11-08 §112 Socialnämnden ger förvaltningen i uppdrag att redovisa en löpande återrapportering angående antalet ej verkställda beslut och aktuell kö till öppenvården vid varje kommande nämndsammanträde till dess att antalet har minskat.</p>	<p>Pågående</p>	
<p>2023-11-08 §120 Socialnämnden ger förvaltningen i uppdrag att utreda kunskapsbehov på respektive enhet.</p>	<p>Pågående</p>	
<p>SON 2024-02-07 § 14 Socialnämnden ger förvaltningschef i uppdrag att redovisa hur man ska komma till rätta med de följande bristerna i måluppfyllelsen/indikatorer som redovisades i verksamhetsberättelsen för socialnämnden 2023. Redovisning ska ske löpande på samtliga ordinarie sammanträden under 2024</p>	<p>Pågående</p>	
<p>SON 2024-03-20 § 34 Socialnämnden ger förvaltningschefen i uppdrag att genomföra</p>	<p>Pågående</p>	

nivåkartläggning samt verka för att riktad språkutbildning genomförs.		
SON 2024-03-20 § 42 Socialnämnden ger förvaltningschefen i uppdrag att redovisa en uppföljning av åtgärdsplan som tagits fram för Lex Sarah på Linden senast vid nämndens sammanträde 22 maj 2024.	Avslutat	Redovisades under §82 på socialnämndens sammanträde 2024-05-22.
SON 2024-05-22 § 81 Socialnämnden ger förvaltningen i uppdrag att testa digital omställning vid nya biståndsbeslut under perioden september-november 2024.	Pågående	
SON 2024-05-22 § 81 Socialnämnden ger förvaltningen i uppdrag att avlämna rapport vid nämndens första ordinarie sammanträde 2025 efter att tester kring en digital omställning vid nya biståndsbeslut har genomförts.	Pågående	
SON 2024-09-03 §104 Socialnämnden ger förvaltningen i uppdrag att arbeta vidare med föreslagna åtgärder för ökad måluppfyllelse och en budget i balans.	Pågående	
SON 2024-09-03 §105 Socialnämnden ger förvaltningen i uppdrag att genomföra de åtgärder som anges i rapporten angående kontrollmoment "Regelbunden kontroll i läkemedelsskåp" samt att resterande läkemedelsskåp ska vara monterade och i drift innan årsskiftet 2024/2025. Återrapportering ska ske till nämndens första ordinarie sammanträde 2025.	Pågående	

SON 2024-09-03 §104 Socialnämnden ger förvaltningen i uppdrag att arbeta vidare med föreslagna åtgärder för ökad måluppfyllelse och en budget i balans.	Pågående	
SON 2024-09-03 §109 Socialnämnden ger socialförvaltningen i uppdrag att utreda förutsättningarna för Sydnärkes bygg- och miljönämnd att överta ansvaret för bostadsanpassning från 1 januari 2025.	Pågående	
SON 2024-10-09 §125 Socialnämnden ger förvaltningen i uppdrag att arbeta för en budget i balans	Pågående	
SON 2024-10-09 §125 Socialnämnden ger förvaltningen i uppdrag att fortsätta arbeta aktivt för att minska sjukfrånvaron.	Pågående	

2 Ekonomisk rapport

Den ekonomiska prognosen för helåret visar på ett underskott på -6 400 tkr för 2024. Underskott finns främst inom personalkostnader, inhyrda konsulter, kostnader för assistans samt placeringar inom missbruksvård och familjehemsvård. Flera åtgärder har vidtagits för att minska kostnaderna i verksamheterna och det arbetet fortsätter framöver. En hög omsättning bland cheferna har bidragit till bristande kontinuitet i planeringen och genomförandet av kostnadsbesparande åtgärder. Av det totala underskottet på 6 400 tkr är ca 4 300 tkr hänförligt till personalkostnader i framför allt hemtjänsten och till stor del har det att göra med förvaltningens fortsatt höga sjukfrånvaro, utmaningar med att få till en kostnadseffektiv bemanning med scheman som inte driver kostnader vilket fortsatt är fallet. Som ett exempel så uppgår förvaltningens mer-och overtidskostnader i september till nästan 3 600 tkr.

Prognosen har förbättrats från föregående prognosrapport med 1 470 tkr vilket bland annat beror på lägre personalkostnader inom både särskilt boende och gruppboendestad samt lägre placeringskostnader för barn och unga. Nytt lägre pris för extern boendeplacering bidrar också till det förbättrade resultatet samt lägre personalkostnader i ledningsstaben.

Förvaltningsgemensamt inkl. nämnd 4 110 tkr

Under förvaltningsgemensamt finns budget för bland annat nämndens ledamöter, förvaltningsledning, LOV (lagen om valfrihet), arbetskläder, verksamhetssystem, reinvesteringsanslag och bostadsanpassningsbidrag. Personalkostnaderna för förvaltningsledning drar över budget med nästan 1 600 tkr varav ca 1 400 tkr är kostnader för konsultchefer på Lindens boende och daglig verksamhet under rekrytering. Resten beror på utökning av 1,0 enhetschef på Lindens boende, 50 % MAR (medicinskt ansvarig rehabilitering samt ökade kostnader för MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) när den ordinarie förvaltningschefen tjänstgjort som tillförordnad MAS med bibehållen lön som förvaltningschef. Här finns också nämndens planeringsreserv om 1 300 tkr som i år används till satsningar på ca 500 tkr i fler moduler i verksamhetssystemet för bemanningsplanering samt en bemanningsakademi för chefer, politiker och samtliga medarbetare inom förvaltningen förutom medarbetare med rak arbetsvecka. Detta för att fortsätta arbetet med att få till en effektivare bemanning och bättre kontinuitet för att möta vårdtagares behov. En rekryteringskonsult anlätades för att tillsätta två nya chefspositioner på Lindens boende. Resultatet blev att en chef rekryterades externt, medan den andra positionen tillsattes genom intern rekrytering. Investeringsbudgeten kommer lämna ett överskott för året på 300 tkr på grund av återhållsamhet med investeringar under året. Vid tiden för denna prognos så ligger kostnaderna för bostadsanpassning under budget och prognosen för året är ett överskott på 500 tkr. Överskottet består också av statsbidraget för en god bemanning av sjuksköterskor på 1 000 tkr som kom 2023, men som får användas i år. Samma bidrag har även beviljats i år på 1 000 tkr. Hemtjänstens intäkter har överstigit budgeten, delvis på grund av en extra månads intäkt på 240 tkr i år, efter att taxer och avgiftsnämnden ändrade utbetalningsmodellen till medlemskommunerna från efterskott till innevarande månad. Dessutom har en ny avgift för installation av trygghetslarm införts, vilken beräknas inbringa 30 tkr i år.

LSS - 1 140 tkr

Budgeten för Hasselbackens gruppbostad är ej i balans, under första halvan av året har det tillsatts extra resurs dygnet runt med anledning av risker för hot och våld. Ett stort antal timvikarier har använts och nyrekrytering har gjorts för att täcka vikariebehovet. Denna extra resurs är i slutet av april avslutad. En boendeplats blev ledig i slutet av april och platsen säljs till annan kommun. Dock blir det inget överskott från det då kommunen också behövt köpa en till extern boendeplacering som kostar lite mer än intäkten från försäljningen. Prognostiserat underskott för året för Gruppbostad är -300 tkr.

För personlig assistans prognostiseras ett underskott om ca - 2 000 tkr. Det är flera delar i underskottet, dels att två nya ärenden som beviljats av kommunen fått avslag om statlig assistans vilket gör att istället för att betala för de 20 första timmarna så står kommunen för hela kostnaden för assistansen i de ärendena. Dessutom är det höga kostnader för personal i några assistansärenden i egen regi, hög sjukfrånvaro driver kostnader för vikarier och övertid. Ett nytt ärende utöver budget som beviljats under året.

Daglig verksamhet redovisar ett överskott på 760 tkr för 2024, verksamheten har överskott på intäkter för försäljning av kökstjänst till kommunstyrelseförvaltningen och för städning av kommunens återvinningsstationer. Största delen av överskottet beror på personalkostnader, verksamheten har budget för semestervikarier till alla medarbetare men eftersom daglig verksamhet inte har lika mycket verksamhet på sommaren behöver inte alla som har semester ersättas med vikarier. Daglig verksamhet jobbar även hela året aktivt med att hålla nere kostnaderna genom daglig vikarieplanering.

När det gäller övriga insatser inom LSS såsom ledsagning, korttidsvistelse och ungdomsfritids är prognosen ett överskott om 100 tkr.

Socialpsykiatri 200 tkr

Med anledning av heltidsresan finns idag en överanställning på 25 %. Denna överanställning har under januari-maj varit utlånad till annan verksamhet. Socialpsykiatrin har använt denna överanställning över sommaren och har klarat sig utan ytterligare sommarvikarier. Dessa åtgärder har bidragit till det positiva ekonomiska resultatet.

Hemtjänst - 5 280 tkr

Hemtjänsten har ett rejält underskott vilket kopplas till personalkostnader. De två stora posterna här är schemat och sjukfrånvaron. Den höga sjukfrånvaron tillsammans med en för låg grundbemanning och brist på vikarier leder till stora övertidskostnader. Till och med september har årets kostnader för mer- och övertid uppgått till 1 900 tkr och fortsätter det på samma nivå beräknas kostnaden på helåret bli nästan 2 500 tkr. Trots flera schemaförändringar så följer det inte verksamhetens behov på ett optimalt sätt, bland annat på grund av det som beskrivs ovan. En annan viktig del i verksamheten är planeringen av insatser som inte fungerar helt optimalt. Bland annat har planerare fått lägga stor del av sin tid på att leta vikarier istället för att jobba med att få till en optimal planering. Ytterligare en planerare har anställts för att fler insatser än tidigare planeras. På natten har man utökat med fler medarbetare utöver budget. Åtgärder planeras och kan läsas om i

nästa avsnitt.

Hälso- och sjukvård - 700 tkr

Underskott på sjuksköterskor med anledning av hög sjukfrånvaro periodvis under året som behövt ersättas med vikarier eller övertidsarbete. Under en kortare period under våren har man haft en extrapersonal på natten på grund av arbetsmiljöproblem. En extern konsultfirma har varit inne och jobbat med konflikthantering för HSL och hemtjänst till en kostnad på ca 50 tkr, den delas med hemtjänsten. Underskottet beror också på kostnad för lokal till arbetsterapeuterna som vid rivning av Linden flyttades till annan lokal men där det aldrig skrevs något kontrakt och därmed inte finns med i budget. Kontrakt är nu skrivet och kommunen betalar en årshyra på drygt 70 tkr. På personalsidan är det ett underskott då verksamheten har en överanställning gentemot budget för att täcka både korttidsfrånvaro samt längre frånvaro. Detta år har det inte varit så mycket långtidsfrånvaro samt att ett projekt med Regionen avslutades hastigt i början av året och försäljning av resurs dit upphörde. Ny avgift för bostadsanpassningsintyg har införts under året och beräknas ge en intäkt i år på ca 30 tkr. Kostnaderna för hjälpmedel, sjukvårdsartiklar och inkontinensmaterial inom hemtjänsten förväntas ligga inom budgeten för detta år.

Särskilt boende 1 700 tkr

Oxelgården 1 000 tkr

Överskottet beror dels på högre intäkter, till exempel så kommer alla förvaltningens verksamheter få 13 månaders intäkter för hyra, omsorg och måltider då taxe- och avgiftsnämnden lagt om utbetalning av intäkterna till kommunen från efterskott till innevarande månad (550 tkr). Även personalkostnaderna är lägre, dels ersätts inte frånvaro alltid till 100 %, dels att timvikarier som ersätter har lägre lön än tillsvidareanställda.

Linden 700 tkr

På Lindens boende så har underskottet från tidigare år minskat och de förändringar som gjorts med bland annat kartläggning av bemanning utifrån tilldelad ram, schemaförändringar samt att bara ersätta frånvaro när det finns behov har gett effekt. Från augusti i år har verksamheten ett överskott. Ett nytt schema från november ska ytterligare stärka verksamhetens bemanning på ett mer optimalt sätt. Linden har också haft en lägre beläggningsgrad under en tid och då har verksamheten hållit nere bemanningen. En lägre beläggningsgrad påverkar också ekonomin i form av lägre hyresintäkter. I år förbättras resultatet också med den extra månadens intäkt för omsorg, hyra och måltid på ca 300 tkr.

Individ- och familjeomsorgen - 5 290 tkr

En del av verksamhetens underskott beror på att vakanta tjänster fylls med inhyrda konsulter, vilket är dyrare än fast anställda. Efter oktober är alla konsulter avslutade. Årskostnaden beräknas till 3 200 tkr medan besparingen från de vakanser de täcker är cirka 1 300 tkr. Under de första månaderna av året har det ekonomiska biståndet ökat jämfört med föregående år. En möjlig förklaring är att det under det första kvartalet registrerades 19 nya hushåll. Vid en första anblick verkar orsakerna till de nya ansökningarna variera, inklusive nyinflyttade till kommunen, elskulder och arbetslöshet. Det kan också bero på att det var fler handläggare under 2023 som

kunde arbeta med arbetslinjen. Prognosen för helåret är ett underskott på -1 000 tkr. Kostnaderna för missbruksvård och institutionsvård har varit jämförelsevis höga ett par år, så även i år, och prognosen är ett underskott på 2 700 tkr. Antalet personer med missbruksproblem har stigit under de senaste åren och institutionsvård enligt SoL och LVM har ansetts nödvändig på grund av omfattande vårdbehov. Familjehemsvården för barn och unga överskrider budgeten, särskilt för de konsulentstödda hemmen, och borttagandet av den statliga subventionen för familjehemsplasseringar 2024 påverkar underskottet. Kommunen har tagit över ett konsulentstött familjehem, vilket har minskat placeringskostnaden till hälften. Övriga kostnader inom familjehemsvården granskas också. Kostnaderna för extern öppenvård för barn- och unga minskar då flera avslutats hos extern part och tas över av den egna öppenvården. Kommunen har antagit nya principer för egenavgifter för vuxna placerade på HVB, stödboende eller familjehem, samt för underhållstöd för föräldrar som har barn placerade utanför det egna hemmet enligt socialtjänstlagen eller LSS. Underhållsstödet debiteras sedan i maj i år.

Ekonomiskt resultat

	Budget	Utfall för perioden	Årsprognos	Avvikelse
Förvaltningsgemensamt	20 045	12 574	15 935	4 110
LSS	46 341	39 691	47 481	-1 140
Socialpsykiatri	2 677	2 063	2 477	200
Hemtjänst	29 427	30 086	34 707	-5 280
Hälso- och sjukvård	18 782	16 644	19 482	-700
Särskilt boende	54 630	43 943	52 930	1 700
Individ- och familjeomsorg	29 717	30 394	35 007	-5 290
Summa	201 619	175 395	208 019	-6 400

3 Åtgärdsplan för budget i balans

Socialförvaltningen står inför stora utmaningar de kommande åren för att få en budget i balans. För att minska underskottet har socialförvaltningen fattat beslut om besparingsåtgärder, utöver de åtgärder som verksamheterna redan påbörjat för att komma inom budgetram. Inom flera verksamheter kommer det att arbetas fram hållbara verksamhetsanpassade scheman som ska bromsa underskottet.

Förvaltningen håller igen på investeringar som sparar ca 300 tkr som ingår i prognosen. Avslut av inhyrda socionomer har gjorts i maj och augusti och den sista avslutas sista oktober. Nya avgifter har införts för bland annat installation av trygghetslarm samt dagvård. Kompetensutveckling och utbildningar sker endast under 2024 när de behövs för att kunna utföra arbetet samt vid nya lagkrav. Utbildningar kan fortgående ske via statliga medel. Planeringsdagar genomförs på hemmaplan och i stor utsträckning på ordinarie möten. Budgeten för kompetensutveckling uppgår till 660 tkr för i år. Flera schemaförändringar börjar gälla från 4 november, bland annat minskning av nattens arbetspass, antalet fridagar i schema ska vara utifrån gällande avtal och arbetstidslagen. 1,5 tjänst inom ledningsstaben återbesätts ej. Avslut av externa öppenvårdsinsatser som i stället flyttas till den egna öppenvården ger en minskad kostnad. Nämnda åtgärder som finns beräknade ger en besparing på ca 3 550 tkr för 2024 varav 2 100 tkr är inräknat i prognosen.

Åtgärder som ingår i prognosen	Besparing 2024 Tkr	besparing helår	kommentar
Investeringar	300		
Avsluta inhyrda socionomer IFO	480		Inga inhyrda från november
Nya avgifter	156	237	Trygghetslarm, rehab, demensdagvård, intyg BA, föräldraavgift
Höjd hyra LSS	80	107	
Kompetensutveckling	550		
Ej återbesätta Enhetschef LSS	128	770	2 mån 2024
Dra ner 50 % tjänst ledningsstab	67	400	2 mån 2024
Avslut externa öppenvårdsinsatser BoU	352	1 900	3 mån 2024
Summa	2 113	3 414	
Åtgärder som ej är medräknat i prognosen			
Minska nattens arbetspass från 10 till 9 h	283	1 700	Avser 2 månader SÄBO, LSS och hemtjänst

Åtgärder som ingår i prognosen	Besparing 2024 Tkr	besparing helår	kommentar
Fridagar utifrån gällande avtal	824	4 900	
Fortsatt arbete med effektiva scheman	333	2 000	Minskad övertid nya scheman
Egenavgifter placerade vuxna			Debiteras vid avgiftsutrymme
Summa	1 440	12 014	
Total besparing 2024	3 553		

Åtgärder som har genomförts:

- Fler chefer har tillsats vilket ökar sannolikhet för att det skapas utrymme för att arbeta aktivt med schemalaggningsen och följa upp verksamheten på ett bättre sätt.
- Införande av tre semesterperioder sommaren 2024 för vikarieberoende professioner, omvårdnadspersonal. Under de senaste åren har det blivit alltmer utmanande att lösa sommarbemanningen inom vård och omsorg, något som även ses nationellt. Orsaken är att det saknas arbetskraft och kompetens. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har riktat kritik mot landets kommuner och påtalar brister när det gäller både kompetens, erfarenhet och språkkunskaper hos medarbetare inom äldreomsorgen och ställer krav på åtgärder. Vård och omsorg ska hålla en god kvalitetsnivå och en hög patientsäkerhet året runt. Vid uppföljning har vi i Lekebergs kommun sett en ökning av både synpunkter/klagomål och HSL-avvikelser under sommarmånaderna föregående år. Arbetsgivaren har också ansvar för att tillhandahålla en god arbetsmiljö. När det inte finns tillräckligt med kompetens att tillgå eller att det helt saknas personal blir arbetsmiljön för befintliga medarbetare väldigt ansträngd. Många har dessutom tidigare år avstått eller flyttat semesterveckor. Utifrån ovanstående bakgrund tillämpade socialförvaltningen tre semesterperioder sommaren 2024. Förändringen innebär att det under hela semesterperioden ska vara 2/3 av den ordinarie personalen på plats och att vikariebehovet då sjunker markant, något som förväntas stabilisera upp både kvalitet, patientsäkerhet och arbetsmiljö och förväntas även bidra till att fler får ut sina semesterveckor. Åtgärden har utvärderats under hösten 2024 och beslut har fattats att även under sommaren 2025 tillämpa 3 semesterperioder.
- Omvärldsbevakning har genomförts med stöd av NLU hur andra kommuner i liknande situationer som Lekeberg har organiserat sig och följt upp ekonomin på ett mer effektivt sätt, bland annat central schemalaggningsen och bemanning. Ett uppdragsdirektiv togs fram med syfte att bland annat se över om det gick att centralisera schemalaggningsen tillsammans med bemanning. Förslaget presenterades under hösten av NLU som drivande utredare då förslaget berör flera av kommunens förvaltningar. Nytt uppdragsdirektiv togs då fram att genomlysning Bemanningseenheten med tillhörande arbetsuppgifter för att den ska bli så effektiv som möjligt och hur den ska ge förvaltningarna ett nära stöd då en stor del av förvaltningens kostnader uppstår när vi inte kan tillsätta personal på pass och istället måste ta in personal som arbetar mer- och övertid. En stor del av chefers, samordnares och planerarnas arbetstid har under året gått till att bemanna sina verksamheter. Förhoppningen är

även att Bemanningseenheten kommer att hantera vikarieanskaffning året runt med stöd av chefer samt hålla i grundintroduktionen för nya vikarier.

- Ett koncept för helgtjänstgöring har tagits fram och finns färdigt att användas. Flera medarbetare har nu anställts i denna form.

Flera verksamheter i förvaltningen har idag en budget i balans och några verksamheter har idag ett stort underskott. Verksamheterna arbetar aktivt på olika sätt att minska sjukfrånvaron som inom några verksamheter är väldigt hög. Sjukfrånvaron är en av orsakerna till den höga mer- och overtiden och en annan orsak är ett schema som inte följt bemanningsbehovet, framför allt på helger. En åtgärd som vidtas under hösten 2024 är schemaöversyn för både dag och natt där turer kommer att flyttas och kortas ned där det är möjligt. Detta för att få ett hållbart schema med dygnsvila och veckovila som anpassas efter arbetstidslagen och som ger medarbetarna rätt, hållbar vila. Målet är att samtliga verksamheter i Lekebergs kommun ska ha samma schemaperioder för att kunna arbeta med samplanering i hela kommunen och få jämnare dagar. Nytt schema startar den 4 november för både natt och dag i alla verksamheter. HSL startar sitt nya schema en vecka tidigare.

Nya moduler i TimeCare har köpts in för att uppgradera vårt system och en modul har sagts upp som hade en funktion som förvaltningen inte nyttjade. De nya modulerna är Controllermodule, Produktionsplanering samt Kompetens och kommer att leda till att cheferna äger sitt schema och enklare kan göra schemaanalyser. Modulerna levererades och installeras i september-november. Cheferna kommer att kunna följa vad schemat kostar som läggs ut varje period och hur verksamheten förhåller sig till budget. Nästan 90 % av budget ligger i bemanning så detta kommer framåt vara ett högt fokus för alla verksamheter. I genomförd schemaanalys har antalet fridagar i schemat setts över och anpassats efter arbetstidslagen. Flera verksamheter har haft många fler fridagar per medarbetare än vad som gäller enligt avtal, vilket är väldigt kostnadsdrivande när dagarna måste ersättas med vikarier. Även nattarbetstiden har setts över genom att minska arbetstidsmättet från 10 timmar till 9 timmar vilket kommer att minska vikariebehovet och frigöra resurser. Idag är det vanligaste arbetspasset på natten 10 h. EU-lagstiftningen kring arbetstid grundar sig på 8 timmars nattarbetspass. Genom att arbetspassen sänks från 10 till 9 timmar följer socialnämnden dessa regler bättre.

Varje natt är cirka 11 personal i tjänst i Lekebergs kommun. Tidigare längd på nattarbetspassen var 10,25–10 h. När nattpassen kortas med 1 h till 9 h och denna täcks genom omdisponering av befintlig dagpersonal frigörs 11 arbetstimmar per natt att förlägga på annan tid. Det medför att rekryteringsbehovet minskar eftersom det inte behövs lika många anställda för att täcka behovet för schemaperioden. Genom att personalbehovet täcks med ordinarie utbildad personal i stället för vikarier ökar även kvaliteten och kompetensen i verksamheten. Möjlighet finns att begränsa antalet nattpass och förlägga de extra arbetspassen på dag eller kväll. Detta skulle göra det möjligt att exempelvis minska antalet delade turer, vilket är en vinst för dagpersonalen. Under den första schemaperioden som startar den 4 november har en viktig förändring redan trätt i kraft – samtliga delade turer har tagits bort från alla verksamheter. Genom att kunna ersätta dessa med stabila och kortare sammanhängande arbetspass får vårdtagarna en tryggare upplevelse med en mer utvilad och närvarande personalstyrka. Denna förändring innebär också att dag- och nattpersonal arbetar tillsammans ibland, vilket har många positiva effekter. Dessa

Åtgärder förväntas även bromsa underskottet för förvaltningen. Att minska nattskiftet till 9 timmar istället för 10 kan ha flera fördelar för våra medarbetare. Genom att korta nattskiftet kan vi främja en bättre balans mellan arbete och vila, vilket kan leda till ökad produktivitet och välbefinnande. Dessutom kan det bidra till att minska trötthet och öka fokus under arbetstiden. Genom att visa omtanke om våra anställdas hälsa och välbefinnande kan vi skapa en mer hållbar och effektiv arbetsmiljö för alla och möjlighet till ett hållbart yrkesliv.

En annan åtgärd som har genomförts under 2024 är genomförande av Bemanningsskole, BA, för chefer, politiker, planerare och samtliga medarbetare för att öka förståelse och kunskap för kopplingen mellan ekonomi, schema och bemanning. Alla socialförvaltningens medarbetare behöver fokusera på att arbeta mer personcentrerat för de som vi är till för och att förvaltningens medarbetare under hösten har gått BA är ett led i detta arbete.

Revidering av den Bemanningshandbok som togs fram under 2021 har genomförts under hösten i samarbete mellan förvaltningen och NLU. Uppdatering av Bemanningshandboken med riktlinjer för schemaläggning, regler och arbetstidsförläggning har tagits fram.

Förändring tar tid och organisationsöversyn pågår i alla verksamheter samt även översyn av roller i verksamheterna. Verksamhetsrutiner upprättas för att tydliggöra vad verksamheterna framöver ska göra på dagen och på natten.

Socialnämnden har tagit fram förslag att avgiftsbelägga flera delar inom nämndens område och nya avgifter är beslutade och väntas ge intäkter på ca 156 tkr som är med i prognosen. Intäkterna kan ge mer, men det är svårt att prognostisera vissa avgifter som ingår i maxtaxa. Beslut har även tagits gällande att ta ut avgifter i form av egenavgifter för vuxna placerade på HVB, stödboende eller familjehem samt för underhållstöd för föräldrar som har barn placerade utanför det egna hemmet enligt socialtjänstlagen eller LSS.

Sedan den 1 juli 2022 har Lekebergs kommun köpt sex platser på hunddagiset JA´s Hundgöra, socialt företag. Under avtalstiden, som var två år, har det uppmärksammats att platserna inte nyttjats fullt ut av Daglig verksamhet med följden att socialförvaltningen har haft höga utgifter för tomma platser. Socialnämnden beslutade att Daglig verksamhet under år 2024 ska spara 500 tkr av de utgifter som verksamheten har för hunddagis. Socialförvaltningen beslutade därför att säga upp avtalet i december 2023, med sex månaders uppsägningstid, vilket skulle medföra en halvårseffekt om ca 500 tkr i besparing. Socialförvaltningen skulle eventuellt genomföra en ny upphandling under år 2024 och då anpassa den efter verksamhetens faktiska behov. Under första delen av år 2024 visade sig att nyttjandet av platserna på hunddagis minskade ytterligare. Då förvaltningen har en mycket ansträngd ekonomi med prognostiserat underskott för år 2024 och denna insats inte är lagstadgad, såg förvaltningen ingen annan åtgärd än att inte göra någon ny upphandling gällande platser på hunddagis för andra halvåret år 2024 och därmed blir den totala besparingen utifrån detta beslut ca 550 tkr.

En ytterligare åtgärd som kommer att ske under hösten 2024 och våren 2025 är att påbörja att implementera digitala lösningar i hemtjänsten. Valfärden står inför stora utmaningar kopplat till ekonomi och kompetensförsörjning. För att klara av dessa

utmaningar krävs en omställning till digitala arbetsätt som möjliggör effektivisering och nödvändig verksamhetsutveckling. Införande av välfärdsteknik är viktigt för att klara av utmaningar inom omsorgen. Välfärdsteknik används till viss del redan idag i Lekebergs kommun, till exempel digitala lås, trygghetslarm och trygghetskameror. Andra digitala lösningar som förvaltningen kommer att testa är exempelvis videosamtal via Ipad med hemtjänstpersonal, motoriserade draglakan och läkemedelsrobot för läkemedelsgivning. Kommunen behöver öka takten i införandet av välfärdsteknik inom hemtjänsten men även i andra verksamheter. För att öka takten i användandet av digitala lösningar inom hemtjänsten, LSS och vårdboenden har NLU tagit fram ett underlag som ska testas under sex månader inom flera av förvaltningens verksamheter. Digitalt först innebär inte att personer med omsorgsbehov tvingas på digitala lösningar, utan val av lösning baseras på individens behov och bedömning görs om digitala lösningar skulle fungera.

Åtgärder inom socialförvaltningens verksamheter:

Förvaltningschef har regelbundna verksamhetsmöten för avstämning med ekonom tillsammans med samtliga chefer och representant från HR. Förvaltningen prioriterar de inköp som måste genomföras, jämför priser och är kostnadsmedvetna när verksamheterna beställer varor, hjälpmedel och omlägningsmaterial.

Sjuksköterskorna handleder personal i hur de skall tänka när de lägger om så att verksamheterna inte slösar med material. Verksamheterna arbetar aktivt med att nollvikariera om det är så att man under en kortare period kan täcka en verksamhet utan att ta in vikarie. Deltidsanställda uppmanas att lägga sig tillgängliga om de vill arbeta mer och bokas då med mertid istället för att övertid genereras.

Verksamheterna diskuterar budgetfrågor på varje APT för att medvetandegöra medarbetare om kostnader i verksamheten. Vissa verksamheter har idag en högre bemanning än mot budget, bland annat är detta konsekvenser av förändringar i ATL som genomfördes den 1 oktober 2023 och heltidsresan i kommunen. Dessa resurser lånas så långt det är möjligt ut till andra verksamheter. Översyn sker kontinuerligt för att anpassa bemanning och schemaläggning efter verksamhetens behov. Sedan maj månad säljer Lekebergs kommun en plats på LSS-boende till annan kommun men kommunen har också flera nya kostsamma placeringar, både enligt SoL och LSS.

Individ- och familjeomsorgen har under 2024 haft tre socionomkonsulter i verksamheten på grund av svårigheter att rekrytera nya medarbetare. En konsult är avslutad från och med juni månad, en konsult slutar den 31 augusti och den tredje konsulten kommer att avslutas den 31 oktober. IFO har rekryterat tre socionomer och rekrytering pågår nu för att kunna anställa fler medarbetare.

Verksamhetsspecifika åtgärder för att nå en budget i balans

Linden och korttidsavdelning

Linden har under sommaren vänt underskottet på personalkostnader till ett överskott. Ett högre utfall på bostadshyror och intäkter för omsorgsavgift och måltider står för största delen av överskottet.

Verksamheten har och kommer fortsätta hålla ner kostnaden för vikarier genom att vid eventuell frånvaro endast ersätta de timmar som behövs utifrån aktuellt bemanningsbehov i verksamheten. Verksamheten har en behovsanpassad graf och schemalägger utifrån denna med hänsyn tagen till aktuell budget vilket kommer fortsätta.

Från november startar ett nytt schema där vikarier inte kommer behövas i samma utsträckning då vi kan tillgodose verksamhetens bemanningsbehov med tillsvidareanställda. Antalet timvikarier kommer därmed verksamhetsanpassas.

Mertid och övertid har sänkts under perioden och kommer endast att användas efter godkännande av chef. Vi har under perioden inte heller haft planeringsdagar och endast genomfört nödvändiga utbildningar.

Oxelgården

Oxelgården har en budget i balans, men fortsätter att arbeta aktivt med att hålla ned kostnader i den utsträckning det går för att bidra till mindre underskott på hela socialförvaltningen. Detta sker genom kontinuerlig översyn av schema och översyn av vilken sjukfrånvaro och ledighet som behöver ersättas. Endast för verksamheten nödvändiga utbildningar kommer genomföras.

Hemtjänsten

För att komma till en budget i balans behöver vi arbeta aktivt med att minska sjukskrivningar och framförallt korttidsfrånvaro. En del i den processen är att enhetscheferna delar upp verksamheten för en tydligare fördelning. I samband med detta ska ett nytt schema tas fram för att börja gälla 4 november 2024. I det nya schemat innebär en del av förändringarna kortare rapporttid och olika starttider för att minska spilltid. Ruttnistor ses över för att optimera besöken geografiskt. Ett arbete med att se över insatser har påbörjats då vi vill se att behovet är anpassat till resurserna. Vi ser även över möjligheten till en till station för personalen i anslutning till området de arbetar i. Anledning är att minska på restid till och från tid för rast.

Insatserna på natten har börjat kartläggas för att se vilka som kan ersättas med tekniska lösningar för att minska antal personal. De delar som ses över är tillsynskamera. Även tekniska hjälpmedel för att minimera personal under dag och kväll ses över. Här undersöker vi om det kan gå att använda iPads för att ersätta fysiska tillsynsbesök. Andra tekniska hjälpmedel som ska provas är läkemedelsrobot och motoriska draglakan.

Ett omtag kring arbetsmiljön är påbörjat för att personal ska välja att stanna kvar. Vi arbetar med att öka kompetens för att skapa trygghet och kontinuitet. Med hjälp av nya schemat kommer dessutom alla arbeta på samma premisser, inga skillnader mellan fridagar och typ av arbetspass.

Hälso- och sjukvård

Verksamheten arbetar aktivt i grupperna med ekonomi. Dels prioriteras de inköp som måste utföras dels säkerställer enheterna att de inte har material och liknande i överflöd i sina förråd. Medarbetarna är kostnadsmedvetna när hjälpmedel och omlägningsmaterial beställs och priser granskas och jämförs vid beställning.

Sjuksköterskorna handleder personal i hur de skall tänka när de lägger om sår så att de inte slösar med material eller använder materialet fel.

Verksamheten arbetar även aktivt med att nollvikariera om det gäller en kortare period, då turas övriga medarbetare om att ansvara för den verksamhet som saknar ordinarie sjuksköterska eller arbetsterapeut. Detta görs enbart om det inte äventyrar arbetsmiljö eller patientsäkerhet. Vikarier för sjuksköterskor är en kostsam post då tim-lönen ligger högt. Arbetsterapeuter ersätts aldrig vid sjukfrånvaro, detsamma

gäller undersköterskor på dag- och hemrehab. Eftersom enhetschef överanställt sjuksköterskor så kommer kommande pensionsavgång vid årsskiftet ej att ersättas. Två sjuksköterskor och en arbetsterapeut kommer att arbeta 49 % respektive 35 % och 15 % som AKA, vilket innebär att ersättning kommer att betalas ut från Örebro.

Stor förändring av schemat sker med start från och med vecka 44. Antalet fridagar har minskats ned från 15 till 13 på en schemaperiod på sex veckor vilket leder till större täckning på alla områden och mindre behov av vikarier vid frånvaro.

Vid varje APT diskuteras budget på en egen punkt för att medvetandegöra medarbetare om kostnader i verksamheten och informera om det ekonomiska läget. Enhetschef har regelbundna träffar med ekonom.

Gällande inkontinensmaterial är det en post som är svårprognostiserad då det varierar över tid hur mycket material det finns behov av.

Förbandsmaterial är också en post som är svår att sätta en prognos på då det beror på hur omfattande omläggningar vi har i kommunen och oftast inget vi kan påverka. Verksamheten har haft sårvårdsutbildningar och arbetar aktivt med ansvarig sårvårdsansvarig sjuksköterska och utsedda sårombud på enheterna. Med ökad kunskap i verksamheten gällande förebyggande arbete samt hantering av material, kan/bör också kostnaderna minska.

Omvårdnadshjälpmedel håller budget fram till juli, men är också en post som är svår att sätta prognos på då behoven ofta varierar väldigt mycket under året. Verksamheten har idag inga stora förråd och beställer endast hem det som finns behov av. Arbetsterapeuter och hjälpmedelstekniker har bra kontroll på vilka behov som finns i verksamheten vilket också stäms av regelbundet med chef.

Kastanjen/Personlig assistans

Har inte planeringsdagar 2024 eller utbildningsinsatser.

Undviker dyra inköp.

Tillsätter endast vikarier vid behov.

Fyra ordinarie på Kastanjen (kvinnlig personal) är introducerade och hjälper till vid akut personalbrist i ett PA-ärende som ligger i närheten av boendet. Tre medarbetare lär sig teckenspråk för att kunna jobba med samtliga boende på Serviceboendet.

Nya vikarier introduceras på fler än ett ställe om det är möjligt. Till exempel samtliga PA-ärenden och Serviceboendet. Verksamheten är restriktiv med att anställa vikarier som bara kan jobba på ett ställe.

Verksamheten har en vakant rad som inte är tillsatt fullt ut.

Verksamheten har haft svårt att rekrytera vikarier, främst till personlig assistans. Detta har inneburit extra kostnader och visst övertidsarbete.

Ständig process att rekrytera vikarier för att undvika övertidsersättning.

Behov av bemanningstjänst på 75 % är tillsatt med en lönebidragsanställning. Detta har fallit väl ut och medarbetaren täcker upp frånvaro av ordinarie till största del av sin arbetstid.

Fortsätta arbeta för att personal och samordnare ska hjälpa till i fler verksamheter inom LSS.

Hasselbacken

Hasselbacken

Arbetar aktivt med ett verksamhetsanpassat schema där verksamheten har en behovsanpassad graf och schemalägger utifrån denna med hänsyn tagen till aktuell budget.

I samband med ordinarie personals frånvaro, till exempel sjukdom, VAB, tjänstledighet, arbetar verksamheten aktivt med att endast tillsätta de timmar som behövs utifrån aktuellt bemanningsbehov i verksamheten.

Verksamheten kommer att hålla en verksamhetsanpassad nivå på antalet timvikarier för att i den mån det är möjligt undvika merkostnader i form av övertidsarbete hos ordinarie personal.

Viss överanställning finns i grundschema med anledning tidigare anställningar och heltidsresan. Idag finns viss vakans som ej ersätts av vikarier.

Verksamheten har inga planeringsdagar och genomför endast för verksamheten nödvändiga utbildningar.

Under hösten kommer ett nytt schema att tas fram utifrån aktuellt verksamhetsbehov som startar den 4 november.

Socialpsykiatri

Har en budget i balans.

Arbetar med ett verksamhetsanpassat schema och använder överanställningen efter behoven inom hela LSS.

Daglig verksamhet

Daglig verksamhet har en budget i balans, men arbetar ändå aktivt med att hålla nere kostnaderna genom daglig vikarieplanering och att ha ett verksamhetsanpassat schema. Verksamheten försöker även hitta fler sätt att öka intäkterna genom att få betalt för utförda tjänster samt öka försäljningen.

Vid ordinarie personals frånvaro exempelvis sjukdom, VAB och tjänstledighet så tillsätts endast tillsätta vikarier efter aktuellt behov i verksamheten.

Individ- och familjeomsorg

För att hålla kostnaderna nere har teamledare haft dubbla roller som teamledare och enhetschef under sommaren och hösten tills det att ny IFO-chef påbörjade sin tjänst i slutet av oktober.

Samtliga externa insatser har höjd delegat från handläggare/teamledare/enhetschef till Socialnämndens arbetsutskott.

Gällande öppenvården skall det vid varje tillfälle prövas om insatsen kan tillgodoses i egen regi innan köp sker av extern tjänst. Öppenvården påbörjar ett utvecklingsarbete för att arbeta mer i hemmiljö och även en utökad kvantitet på de ärenden som har behov av nära insatser. Öppenvården blev fulltaliga i personalstyrka från och med den 1 augusti. Tydliga direktiv har kommit till verksamheten gällande att se över placeringar och externa tjänster. En utredning om hur arbetsresurserna ska användas på bästa sätt framöver ska genomföras. Detta kräver arbete på

hemmaplan och skulle möjliggöra förebyggande arbete inom missbruk och utökat arbete gällande föräldraskapsstöd och intensivt hemmaplansarbete. För att undvika extern öppenvård som ger extra kostnader ska myndighetsbeslut lämnas över till öppenvården och efter fördelat ärende till behandlare sker ett informationsmöte/överlämningsmöte. Alla aktuella ärenden på IFO i Lekeberg ska alltid i första hand hanteras av öppenvård i egen regi. Alla externa insatser har setts över och kommer avslutas under året för att hanteras i egen regi.

Under de sista halvåret har ett flertal insatser, främst inom barn- och familj, avslutats och mindre kostsamma insatser eller inga insatser alls har istället satts in. Även kostnader för arvoden har minskats till rätta nivåer.

Inom området ekonomiskt bistånd arbetar handläggare för ett mer restriktivt förhållningssätt enligt lagstiftning gällande sökande som inte följer sin planering. Handläggarna ska arbeta mer kontinuerligt och närmare klienten vilket bidrar till effektivitet och en snabbare väg till öppna arbetsmarknaden eller egen försörjning.

Under sommaren och hösten har två handläggare med gedigen erfarenhet av socialt arbete anställts i barngruppen. Båda påbörjar sin anställning den 1 november och en av de nyanställda kommer att arbeta som familjehemssekreterare och kommer då gå igenom samtliga avtal som är upprättade. Överta familjehem i egen regi från konsulentstöttad verksamhet när det bedöms lämpligt. Om inget annat alternativ finns och alla möjligheter är uttömda vid nya placeringar behöver avtalen med konsulentstöttad verksamhet förbättras och tydliggöras.

Verksamheten kommer att börja arbeta med samverkan internt mellan alla enheter på IFO. Uppstart hösten 2024.

I samverkan med hemtjänsten ses arbetssätt över för att underlätta vid bedömning av hemtjänstinsatser där ett avslut kan vara aktuellt. Blankett har tagits fram som brukaren skriver under. Det nya arbetssättet påbörjas under hösten 2024.